

עמוד התד



הגמ"ח המרכזי
שע"י גמ"ח לבית ישראל (ע"ר)

בטאון בנושא מצות גמילות חסדים מבית

22 | פרשת תרומה תש"פ

בגיליון השבוע

תורת חסד // התמודדות הנוער עם פיתויי הרחוב // **עולם חסד יבנה** // שו"ת רכישת דירות
דבר המערכת // שוויה של פרוטה לעשיר // **איש את רעהו** // מקבץ מכתבי חסד מעניינים



דבר המערכת

להנציה את ה'קופיקעס'

מי שילמד קצת את הנושא, יגלה עד כמה גדולים עולמות השכר השמורים לעושי מצוות ומעשים טובים - לעולם הבא. על כל מצווה ועל כל מחשבה, דיבור ומעשה טוב, אנו נוחלים נחלה בלי מיצרים.

לכאורה, אנו מוקפים משחר ילדותנו, בכל יום ויום, מבוקר עד ערב ומערב עד בוקר, במצוות ובמעשים טובים. כל מילה של תפילה ושל לימוד תורה, כל אגורה לצדקה, וכל מעשה של חסד - הוא אור, נצח, טוב ואושר.

אנו מתקשים להשיג, עד כמה הדברים הללו, עם כל חסרונות הכוונה והייחוד, מאירים את נשמותינו עד לרובד המוחשי. תשאלו חוזר בתשובה, איך הרגיש בפעם הראשונה שקיים מצוות תפילין. כמה טוהר, שמחה ואופוריה של קדושה מילאו אותנו למשך ימים ארוכים. ואנחנו, שזוכים לזה בכל יום תמידין כסדרן, איננו חשים בכך, מפני שאנו כבר עכשיו מוצפים באור המצוות הרבות הממלאות את סדר יומנו. ישראל בני מלכים.

המשך בעמוד הבא



תורת חסד

הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א
ראש ישיבת "באר התורה" ונשיא הגמ"ח

בפרשתנו מצווה הקב"ה: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". בבואנו ללמוד על נושא החינוך, ראוי להתחיל מדבר בסיסי שרמוז במצוה זו.

האור החיים הקדוש (ויקרא יח ד) כותב על פסוק זה, שכאשר אדם מקיים מצוה, "נעשה האדם מרכבה לשכינה ומתהלך ה' בתוכו... והוא סוד ושכנתי בתוכם".

עד היום ידענו, שכאשר אדם מחפש להתקרב לקב"ה, הוא יכול ללכת למקום קדוש בו שורה השכינה, ולקבל מהשפעות המקום.

אך באור החיים מתחדש, שקיימת מציאות שהשכינה תשרה בתוכי האדם, וגם אם הוא עצמו נמצא במקום שאין בו השראת השכינה.

מה מלמדת אותנו התורה בברכות אפרים ומנשה

ליל שבת. ברבים מבתי ישראל נוהג האב לברך את ילדיו בברכה המסמלת את המשך שושלת הזהב בשרשרת הדורות. מאז שהעמיד יעקב אבינו את אפרים ומנשה, כדוגמא לדורות שבהם יברך כל אב את בנו, ממשיכים כלל ישראל באותה מסורת, וכל אב מברך את ילדיו באותו הנוסח שמסר לנו יעקב אבינו.

בשבוע של פרשת ויחי, חוזר כמעט כל ילד מהתי"ת כשבידו ציור או הדגמה, המשקפים את המעשה המיוחד שבו יעקב אבינו משכל את ידיו, ומעמיד את אפרים לפני מנשה. כך גם מכל גן, חוזרת הילדה עם ציור דומה. סיפור זה נקלט היטב במוחות הרכים, שמצליחים לראות אותו בדמיונם ולהבין את ההתרחשות כפי שהיתה.

אבל, לאחר שהבסיס החשוב הזה הונח, שואלים את עצמם רבים מההורים, מה בעצם המסר העולה מכל המעשה הזה, מכל ענין הברכה המיוחדת לה זכו מנשה ואפרים, איזה מסר השכל אפשר ללמד את הילדים מסיפור שכזה, ומהי כוונת התורה בסיפור מעשה זה לדורות. שהרי בתורה אין מילים מיותרות, וכבר כתב רש"י שכל ענין המוזכר בתורה נועד כדי להורות הוראה למעשה. ולכן אפוא, מוטל עלינו לחפש במעשה זה את המסר הראוי לכל דור.

המשך בעמוד הבא

תגובות והערות על המדורים השונים יתקבלו בברכה בדוא"ל

Alon@hagmach.org.il | או 6428158@gmail.com | או בפקס 02-6428158

מכתבים מובחרים יפורסמו בל"ג (ניתן בעילום שם)

יו"ל ע"י הגמ"ח המרכזי | עורך: הרב יעקב גולדשמידט | כותבים ומשתתפים: הרה"ג ר' יצחק אייזיק וינברג, הרב פנחס אריה רוזנטל, הרב יעקב סירוטה, הרה"ג ר' אשר וסרמן | עיצוב גרפי: ר.ק. | לפניית לועדה הרוחנית: הרה"ג ר' חיים כהנא 5610681@gmail.com

תורת חסד המשך מעמוד 1

כפי שכבר הרחבנו לפני כמה שבועות, החסד הגדול ביותר בחייו של האדם, הוא חינוך ילדיו בדרך הישרה והעמדתם על דרך אמת, יציבה ואיתנה לכל ימיהם. ואחת האפשרויות הטובות ביותר לחינוך, היא על ידי סיפורי התורה, כשאם נשכיל למצוא את התובנה שבכל מעשה ומעשה, נצליח להעניק לילדינו את המבט הנכון ביותר על כל העתיד לעבור עליהם בכל תהפוכות החיים.

ולכן במעשה כזה, שהמסר שבו נסתר במבט ראשון, חשוב מאד לראות כיצד גם בו מסתתר מסר אקטואלי מאין כמותו.

הפנימיות, החוסן והחוזק - של מנשה ואפרים

גדולי בעלי המוסר האירו את מילותיו של יעקב אבינו למנשה ואפרים, וכפי שמעידה התורה: 'ויברכם ביום ההוא לאמר, בך יברך ישראל לאמר, ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה' (בראשית מח כ). במילים אלו, העמיד יעקב אבינו את אפרים ומנשה, כדמויות שירצו וישאפו להידמות אליהם לדורי דורות.

מה באמת היה מיוחד בדמותם של מנשה ואפרים?

מנשה ואפרים היו נטועים בין אנשי המלוכה של מצרים ותועבותיה, הם היו בניו של המשנה למלך והאיש אשר על פיו ישק דבר. לו רק היו רוצים, לא היה דבר שיחסום את דרכם להעצים את היעיר פראי שאיתו נולדו. הם היו יכולים לפתח ולהעמיק ח"ו השחתה בדרכיהם.

אבל אפרים ומנשה בחרו בדרך אחרת, הם הצליחו לא רק לשמור על עצמם שלא ללמוד ממעשי הגויים אשר סביבותיהם, אלא התעלו יותר ויותר עד שהגיעו לדרגת שבטי ק-ה למרות מקום גידולם. ועל זו תפארתם.

ילדים כאלו, שמצליחים להעפיל לפסגות הרמות ביותר בלי להתערער מהסביבה, הם אלו שראויים לחיקוי לדורות עולם. לילדים כאלו שואף כל אחד, שישכילו להיטיב את מבטם קדימה בלא לסטות מכל פגע רע. ועל זאת אנו מברכים את ילדינו בלב הומה: היו כאפרים ומנשה, הביטו אל צור חוצבתם, המשיכו את המסורת המפוארת, אל תתבלבלו מרוחות התקופה הסוערות, המשיכו בכל כוחותיכם, עד אשר תגיעו למעלות הצדיקים.

בבואנו לחנך את ילדינו, עלינו להשים על לבנו ענין חשוב ומהותי זה, שהחינוך יהיה לפנימיות, לאמת פנימית, להתקדשות ולהיטהרות, ל"ושכנתי בתוכם". רק כך יוכלו ילדינו לבנות את עצמם מבפנים, ולעמוד בפני פיתויי הרחוב וסכנותיו.

ניתן גם להאזין מידי יום לשיעור היומי הנמסר בהיכל ישיבת "באר התורה" לאחר תפילת שחרית, ובו מסרים חינוכיים מפרשת השבוע.
מספר הטלפון: 2 > 1 > 077-314-1174



אהבת חסד

תמצית ענייני גמ"ח
 ע"פ ספר אהבת חסד להח"ח
הרה"ג ר' אשר וסרמן שליט"א,
מח"ס 'קיצור אהבת חסד'.
טל': 03-579-3051
 נמסר על דעת שלא
 להעתיקו ללא רשותו



א) אם אין לו כסף, אך יש לו כסף שהלווה לאחרים והגיע זמן הפרעון - יש אומרים שצריך לגבות את כספו ולהלוות למבקש ההלוואה, ויש חולקים.

ב) אם יש לו כסף המופקד אצל אדם אחר - בוודאי שצריך ללכת לקחת את הכסף ולהלוותו. ואם מתעצל בזה - צריך מן הדין ללוות כסף מאדם אחר כדי להלוות למבקש. (עפ"י אהבת חסד חלק א פרק א)

דבר המערכת המשך מעמוד 1

אך חשוב לזכור, כי בתוך האור הזה ישנה סכנה גדולה של איבוד החשבון, כאשר מרוב שכר, אין לנו קצה של השגה עד כמה עשירים אנחנו כבר היום.

הבאנו לאחרונה מעל במה זו, את המעשה שמסופר על מרנא הגאון מוילנא זיע"א, שליטף את ציציותיו שעה קלה קודם פטירתו ואמר: 'מה שאפשר להשיג כאן בעולם הזה בכמה 'קופיקעס' (מטבעות פשוטי ערך ברוסיה של אז) - אי אפשר להשיג בעולם הבא בעד כל הון'. הוא ידע, שגם לאחר שבעים ושבע שנות חייו הגדושות בתורה ועבודה עד אפס מקום, עדיין יש ערך עצום לרגע אחד של לבישת ציצית. שום דבר, קטן כגדול, אינו נבלע בחשבון העצום. כל תנועה קטנה של מצוה - מרוממת ומזכה את העושה בקניינים נצחיים וכבירים.

קשה שלא להבחין, כי בעולמנו ישנה נטיה להגדיר ולתייג כל אדם, אם זה לפי מגזר, עדה וחצר, אם זה לפי דרגה רוחנית, מעמד תורני מדויק על פי אמות מידה קבועות וברורות, אברך, לומד, עובד, תלמיד חכם ובעל'בת. בעולם כזה, שהכל מוגדרים ותחומים בתבניות, כשכל אדם סבור בשלב כלשהו בחייו שהגיע למקום שלו, וזה מי שהוא, קשה לעיתים לזכור שלא חשוב מי אתה, מה התואר שלך, ומהי הגדרתך המדויקת, אין זה משנה כלל ועיקר. בעולם האמת מודדים רגעים. וכל רגע של חיים שינוצל לעבודת הבורא, הוא רגע שיקנה לך קניינים נצחיים, וכל מעשה קטן של חסד וכל נתינה הכי שולית - תקנה לך עושר אמיתי ואינ-סופי.

כל מה שצריך, הוא לייקר כל מעשה בפני עצמו, עד כדי שנרדוף אחריו כמו דג בים - הצמא לכל טיפת מים מחייה.

בפרשתנו מתקיימת המגבית לבניית המשכן. הכתוב אומר: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי". דגש מיוחד יש כאן על נדבת הלב. 'אשר ידבנו לבו'.

המשך בעמוד הבא



דבר המערכת המשך מעמוד 2

שהרי הבורא אינו זקוק לכסף וזהב של בני ישראל. ברצותו היה מוריד את כל המשכן כולו מן השמים כפי שעשה במנורה. אבל זאת רצה הקב"ה: את ליבן של ישראל. לכן רק מאיש כזה אשר ליבו נדבו לתת לבניית משכן השם, ממנו ציווה לקחת תרומתו. שכן, זאת המטרה. וזו גם כידוע הייתה חכמתו של בצלאל, ששיבץ את נדבותיהם של ישראל לפי טהרת הלב בה ניתנו התרומות.

ולמה תרומה נקראת תרומה? מלשון הרמה. לוקחים את הכסף ומרוממים אותו. לוקחים מוצר גשמי והופכים אותו למנייה נצחית, לחלק במשכן ה'. היש לך הרמה גדולה מזו?!

וכך הם כל חיינו כאן, מלחמה מתמדת של הגוף מול הנשמה: האם להשתמש עם הכלים הגשמיים שלנו לדחפים הארציים, או להרים אותם למעלה אל מטרתם האמיתית. האם להנציח את השקל הקטן שלי לצדקה וחסד - או לבזבזו על קניינים חולפים.

לו רק נזכור זאת לפחות במשך כמה דקות ביום - מובטח שנציל הרבה מאוד רגעים ואמצעים גשמיים מרדת שחת, אלי רוממות שאין לנו בהם השגה. ■



אמר רבי יצחק: מאי דכתיב "רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד". משום דרודף צדקה, ימצא צדקה?! אלא לומר לך, כל הרודף אחר צדקה הקדוש ברוך הוא ממציא לו מעות ועושה בהן צדקה

(בבא בתרא ט ב)

עולם חסד יבנה

במה של כבוד ליוזמות ולפתרונות למצוקת הדיור

אנו ממשיכים בסדרת השו"ת בנושא המגורים בפריפריה, עם נשיא הגמ"ח וראש ישיבת באר התורה הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א, שניאות לענות על השאלות בנושא זה לטובת ולתועלת הציבור.

שאלה:

מדברים רבות על נושאי הפריפריה בעת האחרונה, כפתרון למצוקת הדיור הכבדה הקיימת בקרב הציבור. אך לכאורה יש בכך גם הפסד גדול, כי בערים הגדולות ישנם מרכזי תורה מפוארים ולומדי תורה רבים, הנותנים אפשרויות רבות של צמיחה רוחנית, מה שלא קיים בפריפריות.

תשובה:

אכן, אם השואל הוא אדם שיכול להישאר לגור במקום שיש בו חיי תורה ברמה גבוהה, וכל זה בלי לחץ ועול כלכלי המפריעים לו ללמוד, ללא ספק יש בכך מעלה גדולה, כי במקומות אלו יש מבחר גדול של כוללים וריבוי אברכים ותלמידי חכמים.

אמנם מצד שני, אסור לאדם לקחת על עצמו עול כבד וחובות רבים שספק אם יוכל לעמוד בהם, ולכן החובה לקבל עצה ותושיה מתלמיד חכם היא כפולה ומכופלת. וכפי שרואים רבות אצל גדולי ישראל, התשובה לשאלה זו אינה אחידה לכלל הציבור, אלא היא תלויה מאוד באופי האדם ובאפשרויות שלו לעמוד בהחזרי הכספים - האם הוא

אחראי מספיק כדי לשלם הכל בזמן, או שהוא לא יצליח לעמוד בכך. ולכן חשוב לגשת ולקבל הכוונה פרטית לפני שעושים צעד בנושא זה.

עוד צריך לדעת, שגדולי ישראל ראו את נושא הפריפריה בעין יפה ובברכה גדולה, משום שכאשר יש על כתפיו של אברך עול כספי גדול, זה יכול מאד להפריע לו ללמוד ולעצור את ההתפתחות הרוחנית שלו. ולכן, גם בפן הרוחני דווקא יש תועלת ורווח גדול לאברך הפונה אל הפריפריה, שכן אז יש לו עול קטן יותר והוא פנוי ברוגע ובשלווה להקדיש שנים ארוכות ללימוד התורה. וכבר ראינו גדולי תורה רבים שצמחו דווקא במקומות הצדדיים, ומשם הם הגיעו לשיעור קומה רוחני.

מעלה נוספת שיש למגורים במקומות מרוחקים, היא הניתוק שיש בהם מההמולה שיש בערים המרכזיות שיש בהם הרבה יותר סיבות לבטלה; יותר קניות; יותר נסיעות; יותר צרכים. וכשאדם נמצא במקום רחוק יש לו פחות הפרעות, וכמו שאמרו בגמרא (כתובות קי:): 'ישיבת כרכים קשה'.

ולכן, למרות המעלה שיש במקומות תורה מרכזיים, ישנם הרבה שהפריפריה טובה יותר בשבילם, וחשוב לזכור את המעלות שיש למגורים באזורים שקטים יותר. ■

כאשר יש על כתפיו של אברך עול כספי גדול, זה יכול מאד להפריע לו ללמוד ולעצור את ההתפתחות הרוחנית שלו

ראינו גדולי תורה רבים שצמחו דווקא במקומות הצדדיים



דבר המערכת העיקר הכוונה

היה זה לפני כמה שנים באחת מתחנות הרכבת הגדולות בארה"ב. בתחנה זו, אלפי אנשים עומדים ברציף בכל רגע נתון, כאשר רכבות באות ונוסעות בזו אחר זו, אוספות נוסעים ופולטות אחרים, וכל האזור רושח ככוורת דבורים עמלניות.



איש את רעהו

מכתבים למערכת

שלום לעורכי העלון המיוחד

יישר כח על העלון הנפלא.

לפני מס' שנים הגעתי לניחום אבלים, והנה ידידי האבל מספר לי כך: היה כאן היום ראש ישיבת מיר הגאון רבי יצחק אזרחי שליט"א ושאל: מהי המצוה הראשונה שבעלי תשובה מקיימים כשהם חוזרים בתשובה? הנוכחים ענו את תשובותיהם, בכה ובכה. אחד אמר: שבת, השני אמר: כשרות, וכן הלאה. אולם ראש הישיבה שלל את כל התשובות. לאחר מכן ענה ראש הישיבה את תשובתו ואמר, שהמצוה הראשונה היא חסד. וכה הסביר את דבריו: הרי גם לפני חזרתם בתשובה, כנראה הם עזרו לזקן לחצות את הכביש וכיוצ"ב ועשו חסדים שונים כנהוג אצל בני האדם מכל הסוגים. אולם מעשים אלו הם עשו מחמת רגשות 'הומאניים' ו'אנושיים' ותו לא.

אך ברגע שהם התחברו עם נותן התורה, הם מתחילים לעשות זאת מסיבה אחרת, משום שה' ציווה זאת בתורתו. נמצא אפוא, שזו המצווה הראשונה שהם מקיימים, שהרי הם כבר מורגלים בה ואינם זקוקים ללמוד הלכותיה ואינם צריכים להתכוון אליה וללמוד את הלכותיה, שהרי גם עד היום הם עשו אותה. זאת, בשונה משאר המצוות שצריכים הם הדרכה הלכתית ומעשית כיצד לקיימם.

דומה מאד לרעיון שכתבתם על עשיית מעשה החסד שלא לשם חסד.

הרבה תודה על העלון הנפלא! יוסף

תורת חסד

באחד הימים עליתי אל ביתו של מורן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, כדי להיוועץ עמו בבמה שאלות שעמדו על הפרק. בתוך השיחה עלה גם נושא תומכי התורה שעומדים למיין עולם התורה ומסייעים בהחזקתו, ובתוך הדברים אמר לי מורן זצ"ל: 'עד לך שיש גברים שמשלמים את מוטיב כספים כדי להפסיד לעצמם בדיים את העולם הבא המוכן להם!!'
תורת חסד, גיליון 8

בהקשר של פרסום חסדיו כדי שילמדו, אציין דבר הקשור קצת

לנושא זה. יצאו לאחרונה ספרים מלאי חכמה וקדושה על הגה"צ רבי ראובן שהרבני זצ"ל, ובפרט על משנת חינוכו, ומאד התפעלתי מהנקודה שהדגישו בניו, שהוא היה מספר להם על מעשיו והנהגותיו, ומתנצל על כך שמדבר על עצמו, ומסביר שעושה כן משום שמוטל עליו שהם ילמדו ממנו לטובה.

עד כדי כך פני הדברים, שבי'שבעה' כמעט לא התחדשו להם סיפורים עליו, שלא כנהוג העולם, ורק התגלה להם מי בעלי המעשים שהיו ידועים להם זה מכבר.

כאמור, לא באתי להשוות חיוב חינוך הבנים לנידון דידן, אלא עיקר כוונתי לפרסם את הנהגתו עם בניו.

תזכו למצוות על העלון הנפלא!

יהי רצון שיתן לכם השי"ת כל מה שסייע לכם להגדיל תורה ויראה וחסד בישראל, ושנזכה במהרה לגאולה!

ישעיהו שניידר
בית-וגן

שלוי רוב ברכה
א.
בנוגע לשאלתו של האברך, מדוע ללכת לפריפריה, כשבלאו הכי הננו מסתמכים על הנס.

[ולא אתייחס לתשובת העורך, הצודקת מאד אף היא, שיתכן שרצון הי' להראות גם לאנשי הפריפריה את עבדיו. נכון מאד. אנסה רק להאיר מזוית נוספת].
אני הקטן, זכיתי ללוות לחופה כמה מילדיי. [אינני כותב שחיתנותי אותם, כי חיתן אותם אחד יחיד ומיוחד. אני הייתי השושבין המלווה לחופה].

בשנת תשע"ג, כשהתחלתי להתעסק בעניין עם בתי הראשונה, שאלתי גברא רבה את השאלה הזו בעצמה, באופן חד, כדלהלן:

עולם חסד יבנה, גיליון 19

בענין מכתבו המיוחד של הרב ישראל גרינברגר (גיליון 19), ישנה נקודה שלא ברורה לי. לכאורה מדבריו יוצא, שכמו שלפני כל הוצאה חריגה כגון חגים, שמחות, שיפוצים נצרכים וכד', צריך להתנהל באופן של הסתרת הנס, היינו לגשת באופן היותר הגיוני ליכולת לעמוד בזה [וההפרש יהיה תלוי במציאות ההכרחית או בגודל מידת הבטחון], ה"ה לענין השאת הילדים.

א"כ יוצא, שהחילוק הוא רק בגודל הנסיון ובגודל הקשיים, ואז הם מחייבים להתחזק בבטחון גדול יותר [וכנגד זה גם הניסים הנסתרים גדולים יותר, והיינו שעד אז הניסים למתבונן הם בעצם גידול משפחה גדולה עם כל הפרטים וע"י משכורת זעומה של מורה וכד' ואברך, ואח"כ זה ממשיך באותו ענין, רק מתעצם וגדל, בגלגול החובות ועמידה בתשלומים, שנהיה קשה יותר ויותר לעומת השלב הקודם].

ולכאורה מקובל עפ"י רבותינו, שהנישואין זה "סוגיה" אחרת, שהכללים שונים, ולהנ"ל יצא שרק מה שיש לאדם הוא יכול להתחייב, וא"כ אין ספק שלרוב בני האדם זה איננו מספיק כי אם לאירוסין פשוטים בבית, מתנות פשוטות, חתונה צנועה ואולי כמה חודשי עזרה בשכירות [אשר אלו לבד כמדומני הם הוצאות כבירות המצטרפות להוצאות השוטפות בסדר גודל שלא הורגלה המשפחה עד כה], ולדבריו אסור לאדם להתחייב אפילו על סכום קטן של דירה, משום שגם בשבילו צריך נס גלוי וברור.

אודה מאד על תוספת הבהרה ובפרט למי שזכה לשימוש חכמים בנושא.

בתגובה למאמר במדור "עולם חסד יבנה", בו הובא מכתבו של הרב גרינברגר, שסיפר על מנהגו לרשום מקרים של השגחה פרטית והגיע כבר למספר 1020.

בדומה לזה, רציתי לשתף את הקוראים בקבלה שקיבלתי ע"ע ביום ההולדת האחרון שלי: קיבלתי ע"ע לרשום בכל יום בלוח על הקיר: שמ"ע, שזה ראשי תיבות: שחרית, מנחה, ערבית, ומתחת כל אות אני מסמן v או x כלומר: אם אני מתפלל במנין אני מסמן v, ואם להיפך אני מסמן x.

תתפלאו, אבל בתחילה היה יותר x, ולאחר ההרגל בכתיבה יש לי דחף פנימי שממריץ אותי דווקא להתפלל במנין, ומחודש לחודש התפילות במנין עולים על התפילות ביחיד.

ללמדנו כוחה של כתיבה, כוחו של חשבון נפש!

יישר כח
ל.ב. עיה"ק צפת